

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Новосельця Артема Ігорович** на тему
**«Механізм підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств
на основі інноваційної управлінської діяльності»**, подану до захисту на
здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальність 073 – Менеджмент

Актуальність теми дослідження. Аграрний сектор України займає ключову позицію в економіці країни, проте сільськогосподарські виробники стикаються з низкою серйозних проблем, зокрема зниженням ефективності, руйнуванням інфраструктури та обмеженням доступу до ринків. На сьогоднішній день зростаючі вимоги до якості продукції, забезпечення екологічної стійкості та конкурентоспроможності вимагають впровадження інноваційних управлінських практик. Вони можуть стати каталізатором для розвитку аграрного сектору, поліпшення ефективності виробничих процесів, зниження витрат і підвищення конкурентоспроможності. Запропонована тема дослідження, яка зосереджена на розробці та впровадженні механізму підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі інноваційної управлінської діяльності, відповідає на сучасні виклики і є надзвичайно актуальною в умовах глобальних економічних та геополітичних змін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, їх достовірність. Основні наукові положення, висновки, рекомендації дисертаційної роботи мають теоретичне та методологічне обґрунтування. Це обумовлено, зокрема, глибиною здійсненого здобувачем опрацювання значної кількості інформаційних джерел (220 найменувань), які відповідають специфіці теми дисертації. Автором проведено систематичне дослідження ключових чинників, які формують конкурентні переваги в аграрному секторі, та представлено комплексну модель механізму інноваційного управління, що інтегрує технологічні інновації, інституційну підтримку та

екологічну відповідальність. Сформульована мета та визначені завдання дослідження дозволили дисертанту вдало застосувати залучений методичний інструментарій. Зміст дисертації повною мірою відповідає обраній темі дослідження. Обґрунтовані в роботі рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджується відповідними документами. Висновки, пропозиції та рекомендації дисертаційного дослідження Новосельця А.І. є достатньо обґрунтованими, достовірними та можуть бути застосовані для покращення практики управління аграрними підприємствами.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна отриманих результатів дисертаційної роботи полягає в особистому внеску Новосельця А.І. у розвиток теоретико-методичних основ та обґрунтування практичних напрямів формування і функціонування механізму підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств через інноваційну управлінську діяльність.

Ключовими з винесених на захист наукових положень, які характеризують новизну представленої дисертації, є такі:

- обґрунтовано вперше комплексну модель механізму інноваційного управління в аграрному секторі, яка інтегрує технологічні інновації, інституційну підтримку та екологічну і соціальну відповідальність, охоплюючи шість взаємопов'язаних рівнів: держави, територіальних громад, підприємства, внутрішнього і зовнішнього ринку та інституційної інфраструктури;
- удосконалено методику оцінки конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі комплексного підходу, що поєднує матричні методи, бенчмаркінг та структурно-функціональний аналіз, що забезпечує вищу точність та надійність оцінки конкурентних позицій підприємств на відміну від існуючих;
- удосконалено модель управління інноваційною діяльністю аграрних підприємств, яка поєднує класичні управлінські функції із сучасними управлінськими ролями, адаптованими до специфіки українського аграрного сектору, та враховує інноваційне лідерство, цифрову трансформацію та структурну адаптацію до макроекономічних викликів;

- розвинуто узагальнення стану розвитку теорії інноваційного управління діяльністю на основі встановлення її тезаурусного каркасу, що ідентифікує ключові етапи, тренди та кластеризацію світових досліджень у сфері інноваційного менеджменту;

- розвинуто емпіричне підтвердження зв'язку між формалізованими інноваційними стратегіями та підвищенням рентабельності аграрних підприємств, що доводить ефективність стратегічного планування та цифрових технологій для підвищення їх фінансової результативності;

- розвинуто підходи до формування державно-приватного партнерства у сфері інноваційної управлінської діяльності аграрних підприємств на основі аналізу зарубіжного досвіду, що дозволило визначити ефективні механізми фінансування інноваційних кластерів та розширення співпраці між бізнесом, науковими установами та державними органами для активізації науково-технічних інновацій у поєднанні з корпоративною соціальною відповідальністю;

- розвинуто обґрунтування стратегічних напрямів підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі структурно-технологічних та галузевих змін, а також диверсифікації ринків збуту через інтеграцію в нішеві сегменти;

- розвинуто диференційовані чинники впливу на конкурентоспроможність аграрних підприємств залежно від їх розміру, що дозволяє адаптувати стратегії їх управління та розвитку до особливостей великих, малих та мікропідприємств, зокрема через модернізацію обладнання, підвищення оборотності активів і освоєння нових ринків.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих наукових працях. За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, з яких 1 колективна монографія, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 7 праць апробаційного характеру у матеріалах наукових конференцій, 1 стаття в іншому періодичному науковому виданні. Винесені на захист положення наукової новизни та основні результати дисертаційного дослідження Новосельця А.І. з

достатньою повнотою оприлюднені у відкритому друку. Вимоги щодо необхідної кількості наукових публікацій дотримано.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку літературних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 255 сторінок, з яких основний зміст роботи викладено на 238 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 73 таблиці, 35 рисунків, 6 додатків, розміщених на 17 сторінках. Список використаних джерел налічує 220 найменувань і розміщений на 24 сторінках.

Перший розділ присвячений теоретичним засадам підвищення конкурентоспроможності на основі інноваційної управлінської діяльності. У ньому автор досліджує сутність та форми інновації управлінської діяльності, визначає ключові чинники конкурентоспроможності аграрних підприємств, а також узагальнює існуючі підходи до оцінки підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Другий розділ охоплює аналіз сучасного стану та проблеми управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств в умовах глобалізаційних змін. Автор здійснює аналіз структурно-динамічних змін в діяльності аграрних підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках, конкурентоспроможність та побудову цільових ринків збуту продукції аграрних підприємств, а також окреслено методи оцінки конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств Харківської області у системі формування конкурентних стратегій.

Третій розділ містить практичні рекомендації щодо застосування розробленої моделі управління інноваційною діяльністю в аграрних підприємствах. Аналізується зарубіжний досвід впровадження інновацій в управлінську діяльність організації. Тут представлено комплексний аналіз впливу інноваційних управлінських практик на конкурентоспроможність аграрних підприємств Харківської області, а також моделювання механізму підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі інноваційної управлінської діяльності.

Дисертація Новосельця А.І. на тему «Механізм підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі інноваційної управлінської діяльності» відповідає діючим вимогам. Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають вимогам МОН України.

Практичне значення результатів дослідження. Робота містить конкретні рекомендації та пропозиції для впровадження в науку і практику, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств через інноваційне управління. Зокрема, наукові результати та рекомендації автора використовуються аграрними підприємствами, а також у навчальному процесі Державного біотехнологічного університету, що підтверджується наданими довідками про впровадження рекомендацій.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Ознайомившись із науковими публікаціями та дисертацією А. І. Новосельця, відзначимо відсутність порушень академічної доброчесності.

Зауваження до дисертаційної роботи. Хоча дисертаційне дослідження загалом виконане на достатньо високому рівні, можна вказати декілька зауважень:

1. У першому розділі роботи спостерігається надмірна складність деяких формулювань, що ускладнює розуміння основних ідей. Рекомендується спростити деякі формулювання для полегшення сприйняття матеріалу.

2. Автор у процесі дослідження здійснює аналіз підприємств Харківської області, проте необхідно також розглянути можливості застосування отриманих результатів для аграрних підприємств в інших регіонах України. Це дозволить оцінити універсальність запропонованих підходів та їх адаптацію до специфіки інших економічних і соціальних умов.

3. У розділі 2 доцільно було б більш детально проаналізувати вплив інноваційної управлінської діяльності як важливого фактора підвищення конкурентоспроможності, зокрема, в контексті структурно-динамічних змін у діяльності аграрних підприємств.

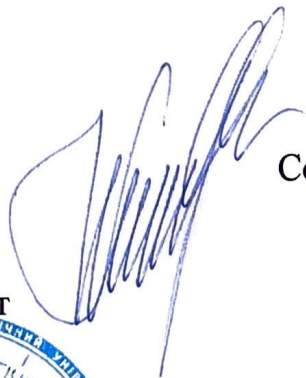
4. У підрозділі 2.3 слід більш детально розглянути роль інновацій у процесі адаптації аграрних підприємств до змінюваних умов ринку, а також їх вплив на формування конкурентних стратегій підприємств.

Вказані зауваження та окреслені недоліки не впливають на загальну високу оцінку одержаних науково-прикладних результатів.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Новосельця А.І. є важливим внеском у розвиток теорії та практики інноваційного управління діяльністю аграрних підприємств. Розроблені автором методичні підходи та представлені рекомендації можуть бути успішно впроваджені в аграрну практику для підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах змінного економічного середовища. За своїм змістом, актуальністю, новизною, коректністю постановки вирішеного наукового завдання та практичною цінністю дисертаційна робота Новосельця А.І. на тему «Механізм підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі інноваційної управлінської діяльності» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор – Новоселець Артем Ігорович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Рецензент

докторка філософії, доцентка
завідувачка аспірантури та докторантури
відділу аспірантури та докторантури
Державний біотехнологічний університет

Софія МІНЕНКО

Міненко С.
ЗАСВІДЧУЮ

